

המאשימה

- נ ג ד -

1. אליהו רון
2. אורי פסח
3. דן שפר
4. שמעון קאופמן

הנאשמים

- בשם המאשימה: עו"ד ע' אבולעפיה; עו"ד ר' בראונר
 בשם הנאשם מס' 1: עו"ד ר' קרגולה; עו"ד ש' קופ
 בשם הנאשם מס' 2: עו"ד א' קנולר; עו"ד ל' קינן
 בשם הנאשם מס' 3: עו"ד י' רסלר
 בשם הנאשם מס' 4: עו"ד י' בן שבת

ג ז ר - ד י נ

כללי

1. ביום 17.12.06 הורשעו הנאשמים בביצוע עבירות של גרימת מוות ברשלנות, לפי [סעיף 304 לחוק העונשין, תשל"ז-1977](#), באשר למותם של 23 בני אדם, ושל חבלה ברשלנות, לפי [סעיף 341 לחוק העונשין](#), לגבי חבלות גוף של 356 בני אדם. ההרשעה התייחסה לאירוע מיום 24.5.01, עת בעיצומה של חתונה שנערכה ב"אולמי ורסאי", כאשר חלק מהחוגגים שימחו את לבם בריקודים, נפערה לפתע רצפת רחבת הריקודים ובלעה אל קרבה רבים מהם. מעוצמת הנפילה קרסו גם שתי הקומות שמתחת וההרס היה עצום ורב. עתה הגיע שעת גזירת הדין.

2. הנאשמים, כולם, הם מהנדסי בניין בוגרי הטכניון בחיפה: הנאשם מס' 1 כיהן בעבר כמהנדס ראשי לבנייה במחלקת עבודות ציבוריות, במשרד הבינוי והשיכון, ובפרק זמן מסוים אף הרצה בטכניון. הוא הגה, המציא ופיתח שיטה של יציקת תקרות המכונה "שיטת פל-קל", ולאחר מכן הפך לבעל השליטה ב"חברת פל-קל הנדסה בע"מ", אשר שיווקה את הטכנולוגיה האמורה. הנאשם מס' 2 הועסק כשכיר בחברת פל-קל ושימש למעשה כמשנה לנאשם מס' 1. הנאשמים מס' 3 ו-4 היו השותפים

בפירמה "דן שפר - שמעון קאופמן מהנדסי בניין", ושמשו כמהנדסים האחראים (הקונסטרוקטורים) לשלד הבניין שבו שכנו אולמי ורסאי.

הכרעת הדין

3. בהכרעת הדין נקבע, כי שיטת פל-קל היא מסוכנת ואינה עונה אחר דרישות ת"י 466, התקן הישראלי לבנייה מבטון ופלדה. היא אף אינה הולמת תקנים מוכרים אחרים. בשיטת פל-קל אין מוסיפים ברזל לזיון כפי הנדרש בתקן. פחים גליים דקים, המכופפים בדומה לאות "ח", אמורים להחליף את החישוקים, שבנסיבות מסוימות חובה להניחם במהלך היציקה כדי להתמודד כיאות עם כוחות גזירה הפועלים על הבטון. למרות שבשיטה זו קיימת התמודדות מסוימת עם כוחות גזירה, הנוקט בה מצמצם את מקדמי הבטיחות ומכניס לתהליך הבנייה גורם ממשי של אי-ודאות. בכך הוא נוטל סיכון מעבר למותר. באין חישוקים, חשופה כאמור תקרת פל-קל להיכשל כשל פריך בגזירה, כפי שלמעשה קרה ברצפת אולמי ורסאי, כאשר ההתמוטטות הייתה כהרף עין, מבלי שהחוגגים יכלו לנוס על נפשם. כשל זה מקורו בבעיות אינהרנטיות של שיטת פל-קל.

הבחירה בשיטת פל-קל ליציקת רצפת אולמי ורסאי לקתה אפוא בסטייה מסטנדרט התנהגות סביר והיא רשלנית. הדבר הובהר גם זמן קצר לפני יציקתה, בשנת '88, עת פורסם דו"ח ועדת הכשלים מטעם לשכת המהנדסים והאדריכלים (ת/139 ו-140). דו"ח זה שלל את השימוש בשיטה ואף עמד על קיומה של בעיה מיוחדת בעומסים דינאמיים (שבין היתר מתקיימים באולמי שמחות, בעת הריקודים). הנאשמים ידעו אודות מסקנות הוועדה, ואף-על-פי-כן פעלו ליציקת התקרות באולמי ורסאי בשיטה זו.

4. הנאשם מס' 1 מצדו, ושלא כיתר הנאשמים, היה מודע לכך שלשיטה לא ניתן היתר כלשהו לסטות מהוראות התקן. עם זאת, גם האחרים לא יכלו לסבור אחרת, זאת בכל הנוגע למתכונת המיוחדת שבה נוצקה רצפת אולמי ורסאי, דהיינו בשיטת "תקרת צלעות דו-כיוונית", כאשר פחי הפל-קל מוצבים מבודדים האחד ממשנהו ויש להם סוגר שטוח, שאינו גלי. הניסויים אשר בוצעו קודם לכן, ואשר מכוחם יכלו נאשמים אלה לטעות כאמור, לא התייחסו כלל למתכונת בנייה זו. מכיוון שכך, גם הם לא נקטו אמצעי זהירות סבירים באשר ליישומה של השיטה בבניין ורסאי.

היקף האחריות של כל אחד מהנאשמים

5. נאשם מס' 1 הוא כאמור ההוגה והממציא של שיטת פל-קל המיועדת ליציקת תקרות, זאת ללא חישוקים כנגד מאמצי הגזירה הפועלים על הבטון וללא זיון עליון כדבעי. באמצעות חברה שבה שלט הוא פעל ללא לאות לשיווקה של השיטה, לרבות סיוע למהנדסים בהכנת תוכניות ובפיקוח צמוד על ביצוע עבודות היציקה. גם בבניין ורסאי הייתה חברה פל-קל מעורבת בתכנון, בהכנת החישובים הסטטיים ובפיקוח על ביצוע העבודות. בנוסף לכך פעל הנאשם מס' 1 לשכנע את הנאשם מס' 3 בטיבה של השיטה, תוך שהוא מסתיר ממנו את הנתונים במלואם לגבי העובדה שלא ניתן לה אישור כדין. גם לנאשם מס' 2 הוא לא גילה את כל האמת. זאת ועוד, חברה פל-קל בראשותו של נאשם מס' 1 יצרה מצגים כוזבים, לפיהם השיטה תואמת כביכול את תקן ישראלי 466, דבר שאין ולא היה לו כל שחר. הלה גם ידע, כי יציקת תקרות בניין ורסאי תבוצע בפועל בשיטת פל-קל והוא אף ביקר פעם אחת באתר הבנייה.

6. בעת בניית בניין ורסאי היה נאשם מס' 2 בעל תפקיד בכיר בחברה פל-קל ועסק במכירה ובשיווק של שיטת הבנייה. הוא היה האחראי המקצועי באזור ירושלים ובין היתר פעל לשכנע את קבלן הבניין (שהיה הנאשם מס' 5, אולם זוכה בדין) לעשות שימוש בשיטה זו, למרות שכאמור היא אינה תקנית. הוא אף היה שותף להכנת החישובים הסטטיים של תקרות הבניין. עם זאת, לא נתקבלה טענת התביעה כלפיו, שלפיה הוא השתתף בפועל בפיקוח על עבודות היציקה של התקרות בבניין ורסאי, ולרבות רצפת אולמי ורסאי.

7. הנאשמים 3 ו-4 הם מהנדסי בניין אשר התקשרו עם הקבלן בהסכם למתן שירותי תכנון הנדסי של שלד בניין ורסאי. שניהם התחייבו כלפי רשות התכנון לבנייה תקנית ולפיקוח כיאות על עבודות הבנייה. הנאשם מס' 3 פעל בעיקר בנוגע לתכנון הבניין ונטל חלק גם בתכנון התקרות, תכנון שכאמור היה בלתי תקני. נאשם זה אף נטל חלק ישיר בהשלמת החישובים הסטטיים והגשתם אל עיריית ירושלים. חישובים אלה לא כללו כלל זיון לגזירה, למרות ששיטת פל-קל מאופיינת בבעיות גזירה. כמהנדס סביר היה עליו ליעץ לקבלן להימנע מלעשות שימוש בשיטת פל-קל, ולסרב לתכנן את הבניין בשיטה זו. הנאשם מס' 4 טיפל בנושאי הפיקוח והביקורת. הוא יעץ לקבלן לבנות בשיטת פל-קל ($\alpha/84$), זאת למרות שלא שלט ברזי השיטה וחרף הפגמים הרבים המצויים בה. הוא היה מעורב בהכנת תוכניות הבניין וביצע את הפיקוח העליון. פיקוח זה היה חלקי ורשלני. היה עליו להיות נוכח בכל תהליך היציקה של התקרה, אלא שהוא לא עשה כן ואף לגרסתו סמך על נציג של חברה פל-קל. כאחראי על הפיקוח והביקורת שומה עליו היה להימנע מלאשר את היציקות ואת תהליך הבנייה

בשיטת פל-קל. גם עליו היה לייעץ ללקוחו, הקבלן, להימנע מלעשות שימוש בשיטת פל-קל, אלא שכאמור הוא לא עשה כן.

העונש המקרי

8. בין הצדדים התגלעה מחלוקת באשר לעונש המרבי אשר ניתן להטיל בתיק זה. בעוד שהתביעה טוענת, כי ניתן להטיל עונש מרבי של שלוש שנות מאסר על כל אחד ואחד ממקרי המוות, ושל שנה אחת על כל אחד ממקרי הפציעה; טוענים הנאשמים, כי למרב ניתן להטיל עונש של שלוש שנות מאסר, בשל עבירה אחת בלבד של גרימת מוות ברשלנות, שהיא החמורה מבין העבירות המפורטות בכתב האישום. טענתם זו נסמכת הן על המפורט בכתב האישום עצמו - שהחלק המפרט בו את סעיפי האישום אינו נוקב במספר העבירות שבהן המאשימה מבקשת להרשיע את הנאשמים - והן על ביצוע מעשה רשלני אחד, בהתאם להוראת [סעיף 186 לחוק סדר הדין הפלילי \[נוסח משולב\]](#), [תשמ"ב-1982](#), הקובעת לאמור:

"בית המשפט רשאי להרשיע נאשם בשל כל אחת מן העבירות שאשמתו בהן נתגלתה מן העובדות שהוכחו לפניו, אך לא יענישנו יותר מפעם אחת בשל אותו מעשה."

נכון בטענות אלו.

9. כתב האישום: בפרק העובדות לכתב האישום מצוין בסעיף 1(א) במפורש, כי הנאשמים אחראים להתמוטטות רצפת אולמי ורסאי ו"כתוצאה מהתמוטטות זו נהרגו 23 אנשים ונפצעו כ-356". בסעיף 7 לחלק א' מפורטת האחריות של כל אחד ואחד מהנאשמים. בשולי הפרק המתייחס לנאשם מס' 1, שהועמד לדין באשמת הריגה, נרשם: "במעשיו ובמחדליו האסורים המתוארים לעיל, גרם נאשם 1 למותם של 23 אנשים, לחבלות חמורות ופציעות של כ-356 אנשים". לגבי כל אחד מיתר הנאשמים נרשם: "במעשיו ובמחדליו האסורים המתוארים לעיל גרם נאשם ... ברשלנות למותם של 23 אנשים ולחבלתם של כ- 356 אנשים". ההתייחסות לריבוי הפגיעות היא אפוא מפורשת ומדויקת, עד אחרון הקורבנות. עם זאת, בחלק ב' לכתב האישום, המתייחס לסעיפי האשמה, מוזכרות שתי העבירות של גרימת מוות ברשלנות וחבלה ברשלנות, מבלי שננקב מספר הפעמים שבו מבוקש להרשיע את הנאשמים. השאלה המתעוררת

בהקשר זה היא אפוא, האם המפורט בחלק ב' של כתב האישום מגביל את העונש המרבי למקרה אחד בלבד.

בעבר, לפני חקיקת [חוק סדר הדין הפלילי](#), תשכ"ה-1965, היה על נאשם בפלילים להשיב לאשמה המיוחסת לו. העיקר סב אז על סעיף האישום. מאז חקיקת החוק האמור הוסט מרכז הדיון אל עבר העובדות המשמשות בסיס לאשמה. על-כן נקבע [בסעיף 152 לחוק סדר הדין הפלילי](#), כי על הנאשם להגיב לעובדות הנטענות (לדיון מפורט בנושא זה, ראו: [רע"פ 5978/04](#) פלוני נ' מ"י, פורסם במאגרים). פרק העובדות שבכתב האישום מתייחס לטיבם של המעשים המיוחסים לנאשם, בעוד שסעיפי האישום מתייחסים לסוגי העבירות שהמאשימה מייחסת לו. מפירוט סעיפי העבירות ניתן גם ללמוד על סמכותו של בית המשפט לדון באישום (ע"פ 548/82 מילר נ' מ"י, פ"ד לח(1) 347, 351 מול ג'). ואכן, לשון יחיד בסעיפי החיקוק אינה אמורה לצמצם את פרק העובדות שבכתב האישום, המתייחס לנפגעים רבים. בנסיבות אלו, אזכור סעיף האשמה מהווה "הפנייה גרידא, ל'קטגוריה' אליה יש לשייך את מעשי המבקש, כפי שתוארו בפירוט בחלק העובדתי" ([רע"פ 5978/04](#) הנ"ל, בסימן 13 לפסק הדין).

10. מתיאור העובדות עולה בבירור, כי מדובר במספר מדויק של נפגעים, כאשר העבירות המיוחסות לנאשמים הן עבירות תוצאתיות. בנסיבות אלו, אין המפורט בחלק סעיפי האישום בא להגביל ולצמצם את היקפו של כתב האישום, כפי העולה בבירור מפרק העובדות.

11. הוראות החוק: הטענה השנייה מתייחסת לפרשנותו של [סעיף 186 לחוק סדר הדין הפלילי](#), וליתר דיוק, למונח "אותו מעשה" הנקוב בו. הפסיקה חזרה ושנתה, כי "אותו מעשה" בסעיף החוק הנ"ל, אינו מכוון למעשה פיזי של ביצוע העבירה. זהו מושג נורמטיבי, שיש לבחנו "על-פי מכלול שיקולים ונסיבות הסובבים את האירוע" ([ע"פ 9804/02](#) שר נ' מ"י, פ"ד נח(4) 461, 469 מול א'). על רקע זה נקבעו מבחנים שונים המאפשרים לקבוע אם מדובר "באותו מעשה" אם לאו ([ע"פ 104/89](#) דורי נ' מ"י, פ"ד מד(1) 843; [ע"פ 399/89](#) מ"י נ' זלום, פ"ד מו(2) 187). באשר למקרה של ריבוי נפגעים, נקבע המבחן המהותי-מוסרי, שבו בוחנים את האינטרס של קרבן העבירה, את הערך הנפגע ושיקולים מוסריים ערכיים. מתוך מבחן זה נגזר גם השיקול ההרתעתי, שלאורו בוחנים את ההשפעה על הרתעת הכלל, בנסיבות שבהן יוטל עונש יחיד על תוצאה מרובת קרבנות. בנוסף למבחנים אלה, עומדת הפסיקה גם על בדיקה צורנית-עובדתית, לנסיבות של פעולות נפרדות המבוצעות ברצף (למבחנים האמורים ראו גם: [ע"פ 3503/01](#)

תפאל נ' מ"י, פ"ד נח(1) 865, 870 מול ו'-ז'; [ע"פ 6841/01](#) ביטון נ' מ"י, פ"ד נו(6) 794, 799 מול א'-ב'; [ע"פ 1742/91](#) פופר נ' מ"י, פ"ד נא(5) 289, 302 מול ד'; [ע"פ 6141/01](#) ג'בארין נ' מ"י, פ"ד נט(1) 653, 660-661).

ואכן, בשורה של פסקי-דין נקבע כי בעבירות שהובילו לקרבנות רבים בנפש, ייושם המבחן המוסרי המהותי, שעיקרו בכך שהפגיעה בחיי אדם או בשלמות גופו מהווה אינטרס יחידני לכל קרבן ולא ניתן לאחדו באינטרס הכולל: "בקביעת מספר העונשים שיוטלו על נאשם יש להתחשב במספר האנשים שנפגעו כתוצאה ממעשיו" ([ע"פ 4517/04](#) מטראווה נ' מ"י, פ"ד נט(6) 119, 132 מול ה', זאת בעקבות [ע"פ 9804/02](#) שר הנ"ל).

12. האמור חל גם על פגיעה רשלנית בגופו של אדם וגרימת מוות ברשלנות ([ע"פ 399/89](#) זלום הנ"ל, פ"ד מו(2) בעמ' 191 מול א'; [ע"פ \(י-ם\) 9799/05](#) עבאסי נ' מ"י; [ת"פ \(חי'\) 383/03](#) מ"י נ' מחאג'נה - פורסמו במאגר נבו). ואכן, כאשר מדובר בעבירה רשלנית, ממילא צריכים להתקיים היכולת והצורך לצפות את התוצאה המזיקה גם בהיבט הקונקרטי. חובת הזהירות מתקיימת אפוא לגבי כל אחד ואחד מהקרבנות. ביתר שאת אמורים הדברים בנסיבות כבעניין שלפנינו, שבו מדובר בשיטת בנייה אשר בעיקרה מיועדת למפתחים גדולים ושעל-כן צפוי כי אנשים רבים יימצאו בהם בעת ובעונה אחת. בנסיבות אלו, התייחסות יחידנית לצפיית נזק המוני היא בבחינת התעמרות בחברה ואי שמירה על ערכיה הבסיסיים.

13. בניסיון לשכנע בעד המסקנה האחרת הפנו הסנגורים המלומדים לשני פסקי דין היכולים להעיד על מגמה שונה. הראשון הוא פסק הדין אזואלוס ([דנ"פ 3371/98](#) אזואלוס נ' מ"י, פ"ד נד(4) 502). כאן ירה הנאשם בשני קורבנות, אולם הואשם בהריגה ולא ברצח, בשל קיומו של קינטור. ארבע מתוך שבעת השופטים סברו כי מתקיימות נסיבות של "מעשה אחד", המצדיק הטלת עונש אחד בלבד. עם זאת, טעמיהם אינם עשויים מעור אחד. כב' השופט ש' לוין יצא מהנחה שמדובר במעשה אחד (אליו הצטרפו השופטים מצא וטירקל). לעומתו כב' השופטת דורנר, שפסקה גם בעניינו דלעיל של פופר, סברה כי מדובר בנסיבות מיוחדות עקב קיומו של הקינטור (שם, 516 מול ב'): "רצף התנהגותי כלפי קורבנות מספר, הנעשה בהשפעת קנטור משותף אחד, מהווה מעשה פלילי אחד, כמשמעותו בסעיף 186 הנ"ל. בכך נבדלת המתה בהשפעת קנטור מרצח ב'כוונה תחילה'..." יתר השופטים (הנשיא ברק והשופטים קדמי ושרסברג-כהן) דגלו גם בנסיבות אלו באפשרות הטלת עונש נפרד עבור כל קורבן.

מפסק הדין האמור לא ניתן אפוא לחלץ הלכה לענייננו. אשר לפסק דין זה צוין לאחר מכן, כי מדובר בו במקרה "חריג שבחריגים" (ע"פ 6841/01 ביטון הנ"ל, פ"ד נו(6) בעמ' 801 מול ו'). מכל מקום, מבחינת הלכה מחייבת חזר לאחר מכן בית המשפט העליון למבחנים האורתודוקסיים שצוינו לעיל, על-כן לא ניתן לגזור מפסק הדין הנ"ל הלכה מחייבת לענייננו.

פסק הדין השני הוא פרשת אגבריה (ע"פ 1431/04 אגבריה נ' פרקליטות המדינה, פורסם באתר נבו). כאן הורשע המערער בעבירות של סיוע לרצח והסעת שוהה בלתי חוקי. הוא הסיע מחבל אשר ביצע פיגוע, שבו נפצעו 66 איש. בשולי פסק הדין ציין בית המשפט: "הואיל ומדובר במעשה אחד, לאור הוראת סעיף 186 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, לא ניתן היה לגזור על המערער בגין שתי העבירות בהן הורשע, יותר מעונש אחד" (הדגש שלי - מ' ג'). הנה-כי-כן, הכוונה היא לשתי העבירות שנוצרו, דהיינו: הסיוע לרצח וההסעה הבלתי חוקית, ולא נושא ריבוי הקורבנות כבענייננו. פשיטא, שאין באמור תקדים לכאן. אמנם, לעניין ריבוי הקורבנות הסכימה התביעה להימנע מלטעון בנושא, ברם, גם בכך אין משום תקדים לענייננו.

נובע אפוא, כי באופן פורמלי ניתן להטיל על הנאשמים עונש הנגזר מכל קורבן וקורבן, כעבירה נפרדת.

14. למסקנה האמורה ניתן לדידי להגיע גם בדרך שונה, שאינה נסמכת על סעיף 186 לחוק סדר הדין הפלילי, שכן לדעתי כוונתו של סעיף זה אינה מתייחסת כלל לסיטואציה של מעשה אחד המוביל לקרבנות רבים. עניינו של הסעיף ותכליתו הם בעברייך המבצע מעשה אחד, המצמיח מספר עבירות כלפי קרבן אחד. בנסיבות אלו, אין להענישו אלא על העבירה החמורה מבין העבירות. בעבירה תוצאתית, כל קרבן מצמיח חבות בהשלמת רכיבי העבירה ומכאן שלפנינו ריבוי תוצאות של אותה עבירה, ולכן מתקיימות עבירות רבות ואין מדובר בעבירות שונות, כפי הנושא שעליו לדעתי סב סעיף 186. להקשר זה יפים דברי בית המשפט העליון בע"פ 399/89 זלום הנ"ל (פ"ד מו(2) בעמ' 190 מול ה'): "כאשר נאשם מורשע על-פי כתב אישום אחד במספר עבירות שונות, יש להטיל עליו עונש נפרד בשל כל אחת מן העבירות בהן הוא הורשע. מאידך גיסא, כאשר אותו מעשה או מחדל מוגדרים כעבירה לפי מספר סעיפי חוק, מקובל להטיל בשל אותו מעשה עונש כולל אחד, אף אם מדובר כאמור בהרשעה לפי מספר סעיפי אישום" (הדגשים מצויים במקור - מ' ג'). בענייננו אין מדובר במספר סעיפי חוק,

אלא בריבוי קורבנות המצמיחים עבירות רבות מאותו סוג. שונה היה הדבר, לו כלפי כל קורבן היו מבוצעות מספר עבירות בעטייה של אותה רשלנות.

15. בין אם כך ובין אם כך, ניתן להשית על הנאשמים עונש מרבי בהתאם למספר הקרבנות לפי התוצאה הגופנית שנגרמה לכל אחד ואחד מהם, ואין הגבלה לעונש מרבי של שלוש שנות מאסר בלבד.

שיקולים כלליים לענישה בענייננו

16. בטרם נבוא לדון בעניינו של כל נאשם ונאשם, שהרי הענישה היא בסופו של דבר עניין אינדיבידואלי, נעמוד על נושאים כלליים ההולמים לנאשמים כולם. העבירות נושא כתב האישום (לאחר שנאשם מס' 1 לא הורשע בעבירת ההריגה) הן עבירות רשלנות, שבהן העבריין סוטה מסטנדרט התנהגות סביר, אף שבנסיבות העניין לא הייתה לו מודעות אישית לאפשרות גרימתה של התוצאה. מטעמים אלה, הענישה בעבירות רשלנות היא מעט בעייתית, בהיותה מטילה עונש על אדם, שבשל תכונותיו לא נקט באמצעי זהירות שאחרים במקומו יכולים וצריכים היו לנקוט. עם זאת, בענייננו אין מדובר במקרים הקשים יותר, שבהם אי העמידה בסטנדרט הסביר נבעה ממגבלות אישיות הטבועות באדם, כגון מצב נפשי או דלות מחשבתית, שאינם מגיעים לכדי פטור מאחריות בפלילים. ודוק: הנאשמים הם אנשים משכילים, בעלי מקצוע בתחום ההנדסה, שמטעמיהם בחרו שלא לנקוט באמצעי הזהירות הסבירים הנדרשים.

17. עבירות הרשלנות שבהן הורשעו הנאשמים הן תוצאתיות. בלא התוצאה אין את העבירה, אפילו לא שינה העבריין דבר מדפוסי התנהגותו. כבר בהכרעת הדין התייחסנו לדוגמא של אדם הנוהג מדי יום ביומו בחוסר זהירות בעורק תחבורה מרכזי, עד שיום אחד עובר אורח נדרס על-ידו. המשפט הפלילי - בהיבט עבירת הרשלנות למען ההגנה על שלמות גופו של האדם - מתייחס רק לאירוע זה ולא להתנהגות היום יומית הדומה, שבפועל יכולה הייתה להוביל לתוצאות דומות גם במועדים אחרים. ואכן, בבואנו לבחון את הלימות הענישה, שומה עלינו ליתן את הדעת למספר הקרבנות שנגרמו בפועל בעטייה של ההתנהגות הפיסית-הרשלנית. זה טיבה של עבירה שהתוצאה היא רכיב מיסודותיה.

18. בין מטרות הענישה כדי להגן על שלום הציבור נמצא, כידוע, את הגמול ההולם כלפי העבריין בשל התנהגותו, את ההרתעה האישית והכללית ואת השיקום. העונש אמור לבטא יחס הולם עם חומרת המעשה והתנהגותו האנטי חברתית של

הנאשם. בפסיקה נמצא כללים מנחים כלליים, שלאורם על הערכאות הדיוניות לבחון את העונש הקונקרטי. כך נפסק בע"פ 1399/91 ליבוביץ נ' מ"י (פ"ד מז(1) 177, 180-179): "במסורת הפסיקה נקבעו כללים כלליים בדבר דרכי הענישה ומטרותיה, שעל השופט לשקלם בבואו לגזור את הדין: אופייה של העבירה ונסיבותיה; עולמו של העבריין, עברו ועתידו; הצורך בהרתעתו של העבריין שהורשע ובהרתעתם של עבריינים בכוח; מידת התגמול וחובת השיקום; תיקון היחיד ותקנתה של החברה. כל אלה השיקולים יפים ונוחים הם לעיון ולדיון, אך קשים הם ביותר ליישום להלכה ולמעשה, שהרי מעצם מהותם וטיבם אין בהם אלא משום הכוונה כללית לשופט בעשותו במלאכת הענישה, ואין בהם אלא משום נקודות מוצא בלבד. ומובן ואין צריך לומר, ששיקולים אלה לעתים רחוקות עולים הם בקנה אחד ולעתים קרובות נוגדים הם זה לזה. זיווגם של שיקולים אלה והאיזון ביניהם קשים הם כקריעת ים סוף, ויישומם להלכה ולמעשה במקרה המסוים שלפני השופט מסור הוא לחוכמתו, ללבו ולמצפוננו".

19. התוצאה באסון ורסאי היא קשה מנשוא. אסון אזורי רשלני מהכבדים והחמורים שידעה המדינה בכל שנות קיומה. ההרג והפגיעות ההמוניות בגוף החוגגים, פגעו וקרעו משפחות שלמות, שעולמן חרב עליהן באחת. במהלך העדויות לעונש שמענו מקצת מבני משפחות הנפגעים על האסון הנורא שפקד אותם, והמלווה אותם יום אחר יום ושעה אחר שעה. הנזקים לבני משפחות הנפגעים הם גופניים, נפשיים וחומריים. מבין האורחים היו כאלה שאיבדו משפחה שלמה. כך נשמעה עדותה קורעת הלב של אם החתן (עמ' 7453 ש' 25-17):

"ש. תוכלי לצייר מפה מבחינת ההורגים, איך הם קשורים אלייך?

ת. איבדתי... את אחי, את אבי, גיסתי אשת אח של בעלי ושני הילדים שלה. חברה טובה שלי ויחד עם בעלה שהשאירה ארבעה יתומים. חבר וחברה של הבן שלי שהיו כמו בני בית אצלי שגם נהרגו באסון ביחד. האבא של כלתי וקרובי משפחה של חמי, קרובי משפחה של חמותי, בן אחיה של חמותי נהרג וכל השאר שהם מדרגה קצת יותר רחוקה, 23 הרוגים שכמעט כולם קשורים אלי, ביניהם חברים לעבודה כמובן. קשה מאוד, קשה כל הימים ובמיוחד באזכרות.

ש. יש עוד משהו שאת רוצה להוסיף?

ת. אני צריכה להתמודד עם אמא שלי שאיבדה
בן ואבא..."

בין ההרוגים והפצועים נמצא אנשים צעירים עלמי חן, קשישים ובוגרים משני המינים ומכל שכבות האוכלוסין. זוהי טראומה שלא תישכח במהרה.

20. מן העבר השני, הנאשמים הם אנשים נורמטיביים, בעלי משפחות ומעידית החברה הישראלית. זהו ברגיל טיבן של עבירות הרשלנות, שאינן דורשות מחשבה פלילית עבריינית והמאפשרות לקלוט אל תוכן גם מעידות של אנשים מן הישוב, שבהתנהגותם סטו מההתנהגות הסבירה והמקובלת. סטייה זו יכולה להיות לשניות בודדות, כהרף עין, יכולה להיות לשעה ואף ארוכת טווח. בעניינם של הנאשמים שלפנינו, אין מדובר בסטייה מהסטנדרט לשניות בודדות - כפי שהדבר, למשל, יכול לבוא לידי ביטוי בעת נהיגת רכב. ההתנהגות הפסולה נמשכה שנים על שנים. בעיקר נכונים הדברים לגבי הנאשם מס' 1. עם זאת, ההתנהגות הקלוקלת האמורה בוצעה לפני שנים רבות ובשלב מסוים הלכה ופחתה. נאשם מס' 2 הפסיק לפעול לעידוד שיטת פל-קל כבר שנת 91'. נאשמים 3 ו-4, ובעיקר נאשם מס' 3, המשיכו לנקוט בשיטת פל-קל גם שנים אחדות אחרי בניית ורסאי והנאשם מס' 1 המשיך בכך עוד שנים לאחר מכן ועד האסון הנורא.

21. בבואנו לבחון את עונשם של הנאשמים, יש להביא בחשבון גם את התוצאות הכלכליות והמשפחתיות שנגרמו להם. בערב האסון גם עולמם חרב. משפחות נאשמים 3 ו-4 התפרקו, וכולם החלו לסבול מצוקה כלכלית שלא ידעוה קודם לכן, אף שנאשמים 2-4 הפסיקו לעשות שימוש בשיטת פל-קל כבר שנים קודם לכן.

העונש שהוטל על בעלי אולם ורסאי ומקרים דומים אחרים

22. בעלי אולם ורסאי הועמדו אף הם לדין. מלכתחילה הם נכללו בכתב האישום דנן ולאחר מכן עניינם פוצל והם נדונו בבית משפט השלום בירושלים (ת"פ (שלום י-ם) 3386/03). האישום כלפיהם התמקד בכך, שהם לא נקטו באמצעים למנוע את האסון, למרות שהרצפה הצביע על ליקויים. זמן לא רב לפני האסון הם תיקנו חלק מהריצוף ולא שעו להמלצת הרצף להזמין מהנדס. חלף התייעצות עם בעל מקצוע הם פעלו להסתרת הפגמים, כדי שיוכלו להמשיך להפעיל את האולם ברצף. בית-משפט השלום הרשיעם ברשלנות, והטיל על שניים מהם עונש מאסר בפועל של שנתיים וחצי. הערעור נדחה (ע"פ (י-ם) 9942/05; ע"פ (י-ם) 9941/05; ע"פ (י-ם) 8956/05). שתי הערכאות

קבעו, כי רשלנות בעלי האולם היא גבוהה במדרג החומרה, זאת נוכח התייחסותם השטחית לסימני האזהרה שנחשפו לנגד עיניהם, בצורת שקיעות ברצפה.

אליבא דגישת המאשימה, עונשם של הבעלים צריך לסמן את הסף הנמוך בענייננו, שכן כאן עסקינן במהנדסים מקצועיים, שאפשרו לבנות את הבניין בשיטה מסוכנת ויצרו סיכון ארוך טווח. מנגד לכך טוענים הסנגורים, כי עונשם של אלה צריך לסמן את רף הענישה העליון, שכן בידי בעלי הנכס הייתה ההזדמנות האחרונה והממשית למנוע את התוצאה הנוראית.

כל אחד ורשלנותו. אכן, הבעלים היו האחרונים שיכלו למנוע את הנזק. מנגד לכך, יש להחמיר עם בעלי מקצוע המפיצים מוצר אשר טמון בו פוטנציאל של סיכון להמונים. הם אינם רשאים לסמוך על-כך שאנשים בלתי מקצועיים לא יתרשלו ויסכלו את מימוש הסיכון. כאשר מדובר בסיכון הנדסי, האחריות של בעלי המקצוע בתחום זה צריכה להיות גבוהה. לעומת זאת, הזמן שחלף מאז ביצוע הרשלנות וחוסר הזהירות, פועל לטובת הנאשמים דנן. כך גם מחדליהן של הרשויות, שעד לשנת '98 לא התריעו בקול ברור וחד משמעי שחל איסור לבנות בשיטת פל-קל.

23. דוגמאות נוספות מהפסיקה אשר הוצגו בענייננו הן של אסון המכביה (ת"פ [\(שלום-ת"א\) 15237/97](#)), אסון גשר שפירים (ת"פ [\(שלום-כ"ס\) 2253/98](#)) ואסון ערד (ת"פ [\(שלום-אשדוד\) 2332/97](#)). בכל אחד ממקרים אלה היו קורבנות רבים בעטיו של מעשה רשלני. המקרה האחרון אינו נוגע לכשל מבני הנדסי. שני הראשונים כן. בראשון נהרגו 4 בני אדם ונפצעו 69 ואילו בשני נהרגו 3 בני אדם. באסון המכביה הוטל עונש מרבי של 21 חודשי מאסר בפועל על המהנדס האחראי על הגשר שקרס. הלה ידע שאין מהנדס אחר זולתו והיה אחראי לכל הליקויים הרבים שנתגלו בתכנון הגשר ובביצועו. בין היתר הוא אישר שימוש בגשר לתסבולת גבוהה מיכולת נשיאתו, אף שמבחינה מקצועית העריך שהוא לא יוכל לשאת תסבולת זו (100 איש בעת ובעונה אחת). באסון שפירים, שבו נפל חלק מגשר בתהליך בנייה, הוטל עונש מרבי של 14 חודשי מאסר לריצוי בפועל.

אף שדוגמאות אלו יכולות להוות קנה מידה לענייננו, כמדומה שאין להשוות בין כשל מבני נקודתי ובין הפצת שיטת בנייה מסוכנת ובלתי מאושרת, או עשיית שימוש בה בניגוד לנהלים, לתקן ולדינים השונים. ואכן, בענייננו יש לעמוד על גורם הרתעה כללי, למנוע הפצה ושימוש בשיטות בנייה בלתי בדוקות ובלתי מאושרות.

התקן לבנייה מבטון מזוין (ת"י 466) הוא קפדני וכולל מקדמי בטיחות רבים. בנסיבות אלו, גדל הפיתוי להמציא שיטות בנייה המנצלות את רוחב מקדמי הבטיחות כדי לחסוך בעלויות, באמתלה שאין צורך ביריעה רחבה כל-כך. עמדנו על-כך גם בהכרעת הדין: "התקן קובע את הסטנדרט המינימאלי, שמתחתיו אין לרדת. בשל דרישות הבטיחות, העלות הנדרשת כדי לקיים את מלוא התנאים והוראות התקן - אינה נמוכה. מכאן ניסיונותיהם של גורמים שונים ובזמנים שונים, למצוא קיצורי דרך ופתרונות יצירתיים אחרים, במטרה לנסות ולהוזיל את העלויות או לפשט את התהליך המתחייב מהוראות התקן. טווח מקדמי הבטיחות הגבוה משמש אף הוא מקור פיתוי לניסיון לצמצמו, תוך כוונה לחסוך בעלויות - בין אם ישירות בחסכון באלמנטים הנדרשים לתקרה ובין אם בזמן הנדרש ליציאת התקרה או עלויות עקיפות נוספות" (סימן 29). מגמה אפשרית כזו יש לשרש.

שיקולי הענישה לגבי נאשם מס' 1

24. הנאשם מס' 1 הנו יליד 1936 ובקרב ימלאו לו 71 שנים. הוא נשוי ואב לשלושה ילדים. כפי שפורט בהכרעת הדין, מדובר בבעל מקצוע משכמו ומעלה, ששנים כיהן כמהנדס ראשי לבנייה במע"ץ. לאחר מכן הקים את חברת פל-קל והחל באופן אינטנסיבי ואגרסיבי לשווק את שיטת הבנייה, תוך יצירת מצגים שאינם נכונים והסתרת מידע מהלקוחות ומיתר הנאשמים. חרף היותו בעל מקצוע מצוין, ולמרות שבמשך השנים הוא השקיע בעריכת ניסויים ובעיקר ניסויי העמסה, האינטרס הכספי קדם אצלו לכל יתר השיקולים. עמד על-כך בעדותו במשטרה הנאשם מס' 2, כפי שהדברים פורטו גם בהכרעת הדין: "אלי החליט על דעת עצמו לעשות משהו שהוא לא תקני וניהל את המשרד עם דגש על מכירות ולא על הנדסה" (ת/56, גליון 4 ש' 86-87).

בהכרעת הדין נקבע לגביו, שלהבדיל מיתר הנאשמים הוא היה מודע לכך ששיטת פל-קל אינה מאושרת ואינה נחשבת כשיטה העומדת בדרישות ת"י 466 (סימן 99 להכרעת הדין). מודעות זו מעמידה אותו ברף הרשלנות הגבוה, מעבר לנאשמים האחרים. במשך שנים על שנים הוא לא שעה לאזהרות של בעלי מקצוע מובילים ושל אנשי הטכניון, התעלם מנורות האזהרה והעדיף לדחות כל טענה המועלית נגד השיטה ולקלוט בנפש חפצה כל אמרה וכל הערה שיש בהן כדי לחזקה.

שיטת פל-קל מיועדת בעיקרה למפתחים גדולים. מכאן, שהצפי לנזק העלול להיגרם ממנה הוא למספר רב של קרבנות. שיטת פל-קל היא למעשה "אלי רון" וניתן בהחלט לכנותו "מר פל-קל". ואכן, הוא אבי "החטא הקדמון", שעד היום טרם הפנים

את הסיכון הגלום בשיטה זו ועדיין משוכנע באיכותה ובטיבה. על רקע האמור והתוצאות הקשות של האירוע ומכלול נסיבות העניין, מבקשת התביעה להטיל על הנאשם מס' 1 עונש מאסר בפועל "בן שתי ספרות".

לקולא ניתן להפנות לזמן שחלף מאז בנייתו של בניין ורסאי, למרות שגם לאחריו - ולרבות לאחר דו"ח ועדת הכשלים - המשיך הנאשם מס' 1 בפעילותו להשרשת שיטת פל-קל. גם גילו המתקדם, הנורמטיביות שלו בעבר (למרות הרשעה קודמת אחת, של עבירת תכנון ובנייה) וסיועו בבניית הארץ, עומדים לזכותו. בנוסף הבאתי בחשבון את מצבה הרפואי של רעייתו, בהתאם למסמך בנושא שהוצג לעיוני. מעבר לכל אלה יש לזכור את הסיכון שאליו נחשף הנאשם מס' 1, עת הועמד לדין באשמת הריגה, אישום שבו לא הורשע. עיקר מאמצי הסנגורים, באי-כוחו, כווננו להגנה מפני האישום הנ"ל. הדעת נותנת אפוא, שגם חלק ניכר מההוצאות המשפטיות שבהם נשא, נבע מעצם העמדתו לדין בעבירה זו.

שירות המבחן ציין בתסקיר את הקושי של אדם נורמטיבי ופרודוקטיבי בן 71 לרצות עונש של מאסר בפועל, בעולם ובתרבות שאינם מוכרים לו. נוכח זאת ומבלי להתעלם מחומרת התוצאות הטרגיות, ממליצה קצינת המבחן להתחשב בנסיבותיו האישיות של הנאשם מס' 1 במהלך השנים, באישיותו ובהישגים שאליהם הגיע במהלך חייו.

25. עם זאת, אחריותו של נאשם מס' 1 היא כאמור הגבוהה ביותר. הוא סחף את כל האחרים ואת הציבור לסיכון שהתממש. הוא היה מי שעשה כל שלא ידו, ביושר ושלא ביושר, כדי להחדיר את השיטה ולהפיק אגב כך רווחים בלתי מבוטלים. מבחינה זו יתר הנאשמים הם נגררים, אף אם נגררים בעלי שיעור קומה, שבמכלול נסיבות העניין היה מצופה מהם לנהוג אחרת לחלוטין.

שיקולי הענישה לגבי הנאשם מס' 2

26. אורי פסח בן 52, נשוי ואב לשלושה ילדים. מאז 1991 הוא מנהל עסק עצמאי בתחום הנדסת הבניין. קודם לכן ומאז סיום לימודיו הועסק כשכיר בחברת פל-קל. הנאשם מס' 1 היה מרצה שלו בטכניון והיווה לגביו אורים ותומים. מבחינתו היה זה הישג להתקבל לעבוד בחברה המנוהלת על-ידי הנאשם מס' 1. בפועל עסק הנאשם מס' 2 בהפצה ובשיווק של שיטת פל-קל. הוא עמד בקשר עם הקבלן אשר בנה את בניין ורסאי והביא לחתימתו על החוזה. בנוסף לכך הוא העביר לנאשם מס' 3 חישובים

סטטיים, שבחלקם הוגשו לרשות המקומית לצורך קבלת הרישיון. עם זאת, טענת התביעה לגביו, שלפיה הוא היה פעיל ביציקת התקרות בבניין ורסאי, לא התקבלה. אף שהנאשם מס' 2 ידע כי הנאשם מס' 1 מעדיף את האינטרס הכלכלי על פני שיקולי הנדסה, הוא המשיך בשיווק כרגיל. כך גם לאחר דו"ח ועדת הכשלים. מנגד לכך, הנאשם מס' 1 הסתיר ממנו מידע חשוב אודות הבעיות בשיטת הבנייה, כפי שהדברים פורטו בהכרעת הדין.

לנאשם מס' 2 עבר נקי ובהתאם למפורט בתסקיר שירות המבחן, הוא הפנים את מידת אחריותו לתוצאה הקשה: "נראה כי עבר תהליך של תובנה והבנה ביחס לאחריותו למותם ולפציעתם של אחרים, וכיום על-פי תיאוריו מסוגל טוב יותר מבעבר להכיר בשיקולים המוטעים שייתכן וגרמו לאירועים" (שם, עמ' 2). בכך הוא שונה למעשה מכל יתר הנאשמים ובעיקר מהנאשם מס' 1. כפי שעמדה על-כך קצינת המבחן, לנאשם מס' 2 ערכים אישיים ואמות מידה מוסריות גבוהות מאוד: "התרשמותנו מאדם נורמטיבי, אשר אופי ודרך התנהלותו במישור האישי והמקצועי מתבססות על נורמות חברתיות תקינות וערכים מוסריים הנאלץ להתמודד כיום עם שאלות המטילות צל כבד על כל המוכר והידוע לו. התרשמנו מאדם שחרף הקושי הרגשי העצום עמו מנסה להתמודד, מכיר באחריותו לכשל אשר הוביל התרחשות האירועים על השלכותיהם הנוראות, זאת בידיעה כי התנהלותו חפה מכל כוונת זדון".

המאשימה מצדה מבקשת להטיל על הנאשם מס' 2 עונש מאסר בפועל שלא יפחת מהעונש שהוטל על בעלי הנכס. מנגד לכך, שירות המבחן - שגם כאן אינו מתעלם כמובן מחומרת העבירות ותוצאותיהן הטרגיות - מבקש להביא בחשבון את אישיותו, תפקודו ונסיבותיו האישיות.

שיקולי הענישה לגבי הנאשם מס' 3

27. הנאשם מס' 3, יחד עם הנאשם מס' 4, ניהלו שותפות להנדסת בניין ובגדרה התקשרו עם הקבלן למתן שירותי הנדסה לשלד הבניין. הנאשם מס' 3 היה אמון בעיקר על הכנת התכניות והגשת החישובים הסטטיים, תוך שהתחייב לבנות על-פי התקן. הוא בדק עם הנאשם מס' 1 את שיטת פל-קל ולדבריו השתכנע מהצגת הדברים על-ידי מר רון. גם לאחר דו"ח ועדת הכשלים הוא פנה אל הנאשם מס' 1 לקבל הסברים, ואלה סיפקו אותו. בהכרעת הדין התייחסנו לכך ואין צורך להוסיף כאן, שבבירור עם הנאשם

מס' 1 לא יצא הנאשם מס' 3 ידי חובה. עם זאת, לעניין העונש יש כמובן להתחשב בגורם זה.

מר שפר שירת כרב סרן בצנחנים. הוא בן 56, גרוש פעמיים ואב לארבעה ילדים. לפי המפורט בתסקיר שירות המבחן, ההליכים המשפטיים גרמו לו למצוקה נפשית גבוהה, המתבטאת בירידה במצבי רוח, מתח, ייאוש, חוסר ערך ומשברים נוספים. הוא מתקשה לקבל על עצמו את האחריות למיחוס לו ומתמקד במעורבותו המצומצמת בהליכי בניית בניין ורסאי. קרע מיוחד במשפחתו נגרם בעקבות מות האחינית של חמותו, אשר השתתפה בחתונה ונהרגה. בנסיבות אלו ביקש שירות המבחן להביא במכלול השיקולים לעונש גם את נסיבותיו האישיות במהלך השנים כאדם תורם לחברה, ואת ההשלכות הקשות על חייו לאחר האסון.

שיקולי הענישה לגבי הנאשם מס' 4

28. חלקו העיקרי של הנאשם מס' 4 בבניין ורסאי היה בפיקוח ובביקורת. להבדיל מנאשם מס' 3, הוא לא פנה לקבל הסברים ממר רון, אולם קיבלם משותפו הנאשם מס' 3. גם הוא התחייב לבנות על-פי התקן ובהכרעת הדין הייתה התייחסות מפורטת לפיקוח הרשלני שניתן שבוצע על-ידו.

נאשם מס' 4 הוא בן 56, גרוש ואב לשניים. הילדים עדיין קטינים ומצויים בהחזקה משותפת שלו ושל גרושתו. בצבא הוא שירת כקצין בסיירת גולני ומהעדויות שהובאו לפני עולה נכונותו לתת, יסודיותו ואישיותו המיוחדת, כפי שבאה לידי ביטוי גם בשירות הצבאי ועם חבריו מהצבא.

לדעת שירות המבחן, הנאשם מס' 4 משתמש במנגנון ההגנה של הפחתת אחריות כדי לא להיכנס למשבר נפשי עמוק יותר. אין ספק שהאסון גרם לשינוי דרמטי בחייו. בתו סובלת ממחלת עור קשה וכרונית וכן מאסטימה והטלת עונש משמעותי עליו יכולה להשפיע גם עליה. מכיוון ששירות המבחן התרשם שהנאשם מס' 4 מאופיין בתפיסות נורמטיביות וערכים מוסריים גבוהים ולאור התוצאות הקשות של האירוע לגביו, הומלץ להביא בחשבון את נסיבותיו האישיות ואת תפקודו לאורך השנים.

העונש לנאשמים

29. על יסוד מכלול המפורט לעיל ונוכח התוצאות הקשות של האירוע הרשלני: פגיעה המונית וחסרת תקדים באנשים ובחיי בני אדם - אין מנוס אלא לצאת מנקודת

מוצא של הכבדה בעונש. עם זאת, לכל אחד ואחד מהנאשמים חוברים השיקולים המיוחדים אשר פורטו לעיל, המצדיקים הקלה מסוימת עמו, לרבות הזמן שחלף. לפיכך, העונש שיוטל להלן מהווה איזון ושקלול של כל הגורמים הצריכים לעניין הענישה שלפנינו.

30. אף שלעיל נקבע, כי אין מדובר כאן ב"מעשה אחד" לעניין [סעיף 186 לחוק סדר הדין הפלילי](#), עדיין נקודת המוצא היא, שמאסרים שונים יבוצעו בחופף. זוהי הוראת [סעיף 45\(א\) לחוק העונשין](#): "מי שנידון במשפט אחד לענשי מאסר בשל עבירות שונות, ולא הורה בית המשפט שישאם, כולם או מקצתם, בזה אחר זה, לא ישא אלא את עונש המאסר של התקופה הארוכה ביותר" ([ע"פ 9059/03 יוסבשוילי נ' מ"י, פורסם באתר נבו](#)). הנחיה זו יש להביא בחשבון גם בעת שקילת עונש כולל. עם זאת, לגבי נאשם מס' 1 לא מצאתי שניתן להסתפק בעונש מרכי אחד של גרם מות ברשלנות, זאת בשל החומרה היתרה המיוחסת לו, כמפורט לעיל.

31. על הנאשם מס' 1 מוטל עונש מאסר של 5 שנים, מתוכם 4 שנים לריצוי בפועל והיתרה על תנאי. התנאי הוא שהוא לא יעבור בפרק זמן של 3 שנים עבירה מהעבירות שבהן הורשע. מעונש המאסר בפועל ינוכו 10 ימי המעצר, שבהם היה נתון הנאשם מס' 1 במהלך החקירה.

32. על הנאשם מס' 2 מוטל עונש מאסר של 12 חודש, מתוכם 6 חודשים לריצוי בפועל והיתרה על תנאי. התנאי הוא שהוא לא יעבור בפרק זמן של 3 שנים עבירה מהעבירות שבהן הורשע. המאסר בפועל שהוטל לעיל יכול שירוצה בעבודות שירות, בכפוף להמלצת הממונה, שתוגש תוך 30 יום. מעונש המאסר בפועל ינוכו 6 ימי המעצר, שבהם היה נתון הנאשם מס' 2 במהלך החקירה.

33. על הנאשם מס' 3 מוטל עונש מאסר של 30 חודש, מתוכם 22 חודש לריצוי בפועל והיתרה על תנאי. התנאי הוא שהוא לא יעבור בפרק זמן של 3 שנים עבירה מהעבירות שבהן הורשע. מעונש המאסר בפועל ינוכו 21 ימי המעצר, שבהם היה נתון הנאשם מס' 3 במהלך החקירה.

34. על הנאשם מס' 4 מוטל עונש מאסר של 30 חודש, מתוכם 22 חודש לריצוי בפועל והיתרה על תנאי. התנאי הוא שהוא לא יעבור בפרק זמן של 3 שנים עבירה

מהעבירות שבהן הורשע. מעונש המאסר בפועל ינוכו 20 ימי המעצר, שבהם היה נתון הנאשם מס' 4 במהלך החקירה.

עיכוב ביצוע זמני

35. ביצועם של העונשים דלעיל יעוכב ל-45 יום. כל אחד מהנאשמים יהיה רשאי לפנות אל בית-משפט זה לעיכוב ביצוע ממושך יותר, אם יראה לנכון לעשות כן.

הערת סיום

36. בשולי הדברים לא למותר יהיה לציין לשבח את התנהלות באי-כוח הצדדים בתיק זה, שכל אחד ואחד מהם עשה מלאכתו לעילא ולעילא, ביעילות ובמקצועיות, שאפשרו לסיים תיק גדול, מורכב ומסובך זה באופן מתקבל על הדעת. אלה הם פני הדברים גם לגבי הסנגורים של הקבלן, הנאשם מס' 5 (עוה"ד י' רובין, א' רובין וב' רובין), שהשקיעו מאמצים רבים וניכרים בייצוג מטעם הסנגוריה הציבורית.

37. לנאשמים זכות ערעור לבית המשפט העליון תוך 45 יום.

ניתן והודע בפומבי היום, י"ד בסיוון תשס"ז (31.5.07).

מ' גל

משה גל, שופט